

**LUMI TUISKAB,
MINA LAULAN**

JUHAN LIIV

LUMI TUISKAB, MINA LAULAN

VALIK LUULET

KOOSTANUD

JÜRI TALVET

Toimetanud Priit Põhjala
Kujundanud Angelika Schneider

Käesolev valik © Jüri Talvet ja Tänapäev, 2013
Saatesõna © Jüri Talvet, 2013

ISBN 978-9949-27-307-2
Trükitud OÜ Greif trükikojas

**JUHAN LIIVI 100. SURMA-AASTAPÄEVA KÜNNISEL:
TÄIELIKUM VALIK LUULET**

Luuletuste temaatilises jaotuses kordab „Lumi tuiskab, mina laulan” kirjastuses Tänapäev 2007. aastal ilmunud Juhan Liivi luuletuste valimikku „Tuulehoog lõi vetesse”. Uus valik kattub suures osas nii mainituga kui ka mõlema varem avaldatud mahukaima valikuga Juhan Liivi luulest – Friedebert Tuglase koostatud „Juhan Liivi luuletustega” (Noor-Eesti Kirjastus, 1926) ja Aarne Vinkeli ette valmistatud raamatuga „Sinuga ja sinuta” (Eesti Raamat, 1989). Kordamisele tuleb ka saate-esse „Rahutuse luuletaja Juhan Liiv”, mis esmalt ilmus raamatus „Tuulehoog lõi vetesse” ja seejärel monograafia „Juhan Liivi luule” (Tänapäev, 2012) peatükina.

Luuletuste koguarvult on „Lumi tuiskab, mina laulan” „Sinuga ja sinuta” kõrval suurim valimik Juhan Liivi luulet, mis kunagi on ilmunud – „kildusid” kaasa arvates koondub nüüd raamatukaante vahele 370 luuletust. Sellest tõigast tähtsamgi peaks aga olema uuenenud sisu. „Lumi tuiskab, mina laulan” peegeldab mitme aasta uurimistöö vilju, nagu need nähtuvad monograafiast „Juhan Liivi luule”. Luuletajast maha jäänud käsikirju on võrreldud nii raamatuvalimikes kui ka ajakirjanduses ilmunud luuletekstidega, kõrvutatud on Tuglase redaktsioone Vinkeli omadega, nagu ka väiksemates valikutes (Noor-Eesti 1909/1910. aasta „Juhan Liivi luuletustes”, August Sanga koostatud „Väikses luuleraamatus”, 1969) avaldatuga.

Ükski Liivi surmajärgne luuletuste väljaanne ei välis- ta poleemikat mõne teksti ümber. Siiski üritab käesoleva raamatu valik tekitada varasemate põhiväljaannete vahel teatavat uut tasakaalu – ära hoida ühelt poolt Tuglasele omast ülemäära tormakat kärpetööd luuletuste kallal ja teiselt poolt, nagu mõnel puhul on juhtunud Vinkeli valikutes, sellist täielikkusetaotlust, mis Liivi kui luuletaja suurust vaevalt ilmutada saaks.

„Lumi tuiskab, mina laulan” kaasab kõik siinkirjutaja uurimistöo tulemusena ilmunud käsikirjaleiud – need Tuglase ja Vinkeli valimikes puuduvad luuletused, mis on alles hiljutist või vastset trükivalgust näinud Juhan Liivi mõttesalmide ja „kildude” raamatus „Oh, elul ikka tera on” (Tänapäev, 2010) ja monograafias „Juhan Liivi luule”. Lisandub hulk luuletusi, mis Liivi eluajal ilmusid küll ajakirjanduses, aga mis sel põhjusel, et nad nii nooreestlaste Gustav Suitsu ja Tuglase sõjaeelsetest kui ka Vinkeli sõjajärgsetest valimikest kõrvale jäid, on laiemale lugejaskonnale teadmata või ammuugi meelest läinud.

Jüri Talvet

**„EI SINU ILUDUS, SU ÕITSVAD PALGED”:
ÄRATUSED, ARMASTUS**

LEIDSIN

Vaat sammalde vahele vara
on ärgand üks õieke.
Ma leidsin ta õrna ja ara –
külm oli veel kevade.

Veel vaatasin küsides mina,
miks õitses õrn õieke?
Seal nõidus mu südant ta sina,
rind liikus sest laulule.

[Osaj. 1904]*

---

* Luuletuse järel nurksulgudes on märgitud esmakordse trükis avaldamise aasta. Kus võimalik, osutatakse selle all ka luuletuse loomise aeg.

W7IS

**W
K
E
D**

WTIS

**10
E
N**

MAI HOMMIK

Õrn maikuu hommik imeilul koitis.
Kõik linnud hõiskasivad üheskoos
ja kastekullal hiilgas iga roos,
mis mururinda rikkalikult toitis.

Sääl järve pinnal tõusev päike loitis;
ta peegel säras kuldses värvivoos
ja nagu hingas pehme õhu hoos, –
mu silm ta pinnal igatsevalt uitis.

Üks magus soov säält tuli tasa rinda:
oh et nii kuldne seisaks armu tee
kui vesi oma hiilg'vas sinisaalis!

Sääl – tormid puutund järsku järve pinda
ja kiskund laintel lõhki vaikse vee:
oh süda, – nõnda arm end sulle maalis!...

[1885]

AINULE

Mu hing joo sinu silma särast
uut õndsust alalõpmata,
mu hing on hõiskel sinu pärast,
mu õnn on äravõitmata.

Ma ikka sinu silmis näen
kui paradiisi väravat, –
ma vaatel sinna seisma jään:
sealt näen ma taevast säravat.

Me soovid tõusvad ühel sõudel
siit üles kõrge ilmasse
ja sõudvad, jõudvad ühel nõudel
siis jälle silmast silmasse –

üks hing seal teise hinge hoovab
ja vaade vaatab südame,
kuis rinnas värsket veri voolab!
Rind tuksub ainult ainule.

[1989]

1887